

Digitale RI&E-instrumenten:

**brancheorganisaties
aan de slag!**

**Handleiding voor
brancheorganisaties**

Tips voor de ontwikkeling, erkenning,
implementatie, het onderhoud en
de actualisatie van een digitaal
RI&E-instrument voor uw branche

Digitale RI&E-instrumenten: brancheorganisaties aan de slag!

Handleiding voor brancheorganisaties

Tips voor de ontwikkeling, erkenning, implementatie, het onderhoud en de actualisatie van een digitaal RI&E-instrument voor uw branche

Deze handleiding wordt regelmatig geactualiseerd. Kijk daarom voor de meest recente versie altijd eerst op www.brancheorganisaties.rie.nl

Versie 1.0, 7 februari 2007

Arbo Platform Nederland

Het Arbo Platform Nederland is een onafhankelijke netwerkorganisatie, ingesteld door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, die zorgdraagt voor werkbare, begrijpelijke en praktische arbokennis met als doel dat werkgevers en werknemers ziekteverzuim en re-integratie effectief kunnen aanpakken

http://www.arbo.nl/disclaimer_nl.stm

Voorwoord

Een digitaal branchespecifiek RI&E-instrument

Inmiddels hebben 150 branches ervaring opgedaan met de ontwikkeling van een branchespecifiek RI&E-instrument. Sommige instrumenten zijn nog op papier, steeds meer zijn digitaal beschikbaar. Al 95 van deze branches hebben een **erkend** RI&E-instrument. Ook u heeft het voornemen een digitaal RI&E-instrument te ontwikkelen, dat toegesneden is op uw eigen bedrijfstak en dat u wellicht wilt laten erkennen.

Een praktische handleiding

Deze handleiding is bedoeld om u houvast te bieden. Het bevat kennis en ervaringen, tips en trucs van brancheorganisaties (werkgevers), vakbonden en bedrijven, die met ondersteuning van deskundigen, u zijn voorgegaan in het ontwikkelen, erkennen, implementeren, gebruiken en onderhouden van een branchespecifiek digitaal RI&E-instrument. Wij hebben al deze zaken voor u bij elkaar gebracht, zodat u niet bij nul hoeft te beginnen, maar kan profiteren van de ervaringen van anderen.

Erkenning van het RI&E-instrument

Door het RI&E-instrument als sociale partners te laten erkennen, krijgen bedrijven met maximaal 25 werknemers in uw branche het voordeel van een 'lichte RI&E-toets'. Voor bedrijven leidt dit tot kostenbesparing en minder administratieve handelingen. Kortom: minder drempels voor bedrijven om met arbo aan de slag te gaan.

Van ontwikkeling naar gebruik in de bedrijven

Hoe zorgt u ervoor dat bedrijven het door u ontwikkelde RI&E-instrument straks ook daadwerkelijk gaan gebruiken? En niet alleen als eenmalige invuloefening, maar als vertrekpunt voor goed arbobeleid en als praktisch instrument om medewerkers veilig, gezond en met plezier aan het werk te houden. In de handleiding zijn tips en suggesties voor de implementatie van een RI&E-instrument opgenomen.

Door de inspanning en betrokkenheid van velen* is deze handleiding tot stand gekomen. Wij bieden u deze handleiding dan ook met veel genoegen aan. Doe er uw voordeel mee en ga aan de slag om ook voor de bedrijven in úw branche een goed en praktisch RI&E-instrument te maken en deze in de bedrijven goed te laten werken.

Kortom, als ú aan de slag gaat, hebben de bedrijven en medewerkers in uw branche daar veel voordeel van.

Veel succes!

Namens Arbo Platform Nederland**,

Drs. Marga A. Oostindie
directeur

* Zie **colofon**

** Conform het instellingsbesluit zal het Arbo Platform Nederland per 1 maart 2007 ophouden te bestaan. Op de website www.arbo.nl komt nadere informatie over de wijze waarop het werk van AP-NL zal worden voortgezet. Procedures die in deze handleiding beschreven staan kunnen door deze nieuwe situatie veranderen. Raadpleeg daarom altijd de actuele versie van deze handleiding op de website www.brancheorganisaties.rie.nl

Leeswijzer Nog even, voordat u echt aan de slag gaat...

Deze handleiding bestaat uit vier stappen en is opgebouwd uit verschillende lagen.

Hieronder staan de stappen weergegeven met de onderwerpen die aan bod komen. Als u op één van de stappen klikt, dan krijgt u een kort overzicht van de activiteiten die bij deze stap horen. Vervolgens kunt u vanuit het korte overzicht via links uitgebreidere informatie verkrijgen die meer in detail op de verschillende onderwerpen ingaat.

Stap 1: Voorbereiding en ontwikkeling van een digitaal branche RI&E-instrument

Maak allereerst een goed projectplan voor het gehele traject! Doe dit samen met de vakbonden en andere relevante partijen. Stel een programma van eisen op, waaraan het instrument moet voldoen en kies het systeem, waarin het instrument 'gebouwd' wordt. Is alles helder afgesproken, ga dan aan de slag met de eigenlijke ontwikkeling van het instrument.

Stap 2: Erkenning van het digitale branche RI&E-instrument

De sociale partners in een branche kunnen ervoor kiezen het ontwikkelde RI&E-instrument als branchespecifiek RI&E-instrument te laten erkennen. Wat betekent erkenning en wat zijn de voordelen voor bedrijven? Aan welke inhoudelijke criteria moet het RI&E-instrument dan voldoen? En welke procedures horen daarbij?

Stap 3: Implementatie van het RI&E-instrument in de branche

Hoe zorgt u ervoor dat bedrijven en medewerkers uit uw branche het ontwikkelde RI&E-instrument gaan gebruiken? Belangrijke tips en voorbeelden uit de praktijk.

Stap 4: Onderhoud en actualisatie van het branche RI&E-instrument

Hoe houdt u het RI&E-instrument blijvend actueel? En hoe om te gaan met een nieuwe versie van het instrument?

STAP 1

Vorbereiding en ontwikkeling van een digitaal branche RI&E-instrument

Een goed plan is het halve werk

Dat geldt ook voor de ontwikkeling van een digitaal RI&E-instrument. Uit de ervaringen opgedaan in branches blijkt dat het van groot belang is beide sociale partners, dus werkgevers- en werknemersorganisaties, vanaf het prille begin bij het ontwikkeltraject te betrekken. Stel een projectteam samen en maak met elkaar afspraken over ieders rol en taak. Maak verwachtingen expliciet en bespreek de criteria, waaraan het RI&E-instrument straks moet voldoen. Benoem de verschillende activiteiten, wie wat doet en maak een realistische tijdsplanning. Kortom: maak gezamenlijk een projectplan, een helder programma van eisen en duidelijke afspraken.

Voor de samenstelling van het projectteam en een goede inrichting van het traject kunt u gebruik maken van de **tips voor het ontwikkeltraject**.

Kwaliteit van het branche RI&E-instrument

Er zijn behoorlijk wat aspecten, die de kwaliteit van een branche RI&E-instrument bepalen. In de **criteria voor de erkenning** staan ze voor u op een rij.

Deze lijst met criteria is op centraal niveau door de overkoepelende organisaties van werkgevers en werknemers overeengekomen. De werkgeverscentrales geven de criteria als suggesties voor een kwalitatief goed RI&E-instrument mee. De vakbonden gebruiken deze criteria bij de beoordeling van een RI&E-instrument om tot een erkend branche RI&E-instrument te komen. Maak gebruik van deze lijst als checklist bij het opstellen van uw programma van eisen voor de ontwikkeling van uw eigen branche RI&E-instrument. Zeker als u het RI&E-instrument straks wilt laten erkennen (zie ook **Stap 2: Erkenning van het digitale branche RI&E-instrument**).

De techniek

Er zijn verschillende systemen in omloop om op een gemakkelijke manier een digitaal RI&E-instrument te 'bouwen'.

Het Arbo Platform Nederland* heeft ook een dergelijk systeem ontwikkeld.

Met dit zogenaamde Content Management Systeem, kortweg CMS genoemd, kunt u eenvoudig:

- een papieren RI&E-instrument omzetten naar een digitaal instrument;
- een nieuw digitaal RI&E-instrument ontwikkelen.

Mocht u gratis gebruik willen maken van het CMS van Arbo Platform Nederland*, dan kunt u dit aanvragen. Na ontvangst van uw aanvraag ontvangt u een gebruiks-overeenkomst, en vervolgens een inlogcode en een handleiding. Voor meer informatie over de aanvraag, de gebruiksovereenkomst en CMS-handleiding kunt u de **Aanvraagprocedure voor het CMS** raadplegen. Ter oriëntatie kunt u de CMS-handleiding van Arbo Platform Nederland **hier** al inzien.

* of diens rechtsopvolger

STAP 2

Erkenning van het digitale branche RI&E-instrument

Wat betekent erkenning?

Een branchespecifiek RI&E-instrument kan erkend worden. Voorwaarde voor erkenning is de goedkeuring van het instrument door minstens één werkgeversorganisatie en door alle werknemersorganisaties die in uw branche bij de CAO betrokken zijn en/of in uw branche actief zijn of worden.

Erkende branchespecifieke RI&E-instrumenten zijn:

- tot stand gekomen in overleg tussen werkgevers en werknemers in de branche;
- door de sociale partners als branche RI&E-instrument, voorzien van hun goedkeuring (handtekening), aangemeld bij het Arbo Platform Nederland*;
- op www.rie.nl en www.arbo.nl geplaatst;
- herkenbaar aan het erkenningsicoontje:

Voordelen voor bedrijven met maximaal 25 werknemers

Als bedrijven met maximaal 25 werknemers een erkend RI&E-instrument gebruiken, dan komen zij in aanmerking voor de zogenaamde 'lichte RI&E-toets' door de arbodienst of arbodeskundige. Dat scheelt bedrijven in kosten en vermindert administratieve lasten. En het maakt drempels in bedrijven lager om met arbo aan de slag te gaan.

Inhoudelijke criteria voor erkenning

Alle zaken die van belang zijn voor een erkend branche RI&E-instrument, treft u aan in de **criteria voor erkenning**. Deze criteria voor erkenning zijn door de werkgeverscentrales VNO-NCW, AWWN en MKB-Nederland en de vakcentrales FNV, MHP en CNV samen afgesproken om de kwaliteit van branche RI&E-instrumenten te borgen. De werkgeverscentrales geven de criteria als suggesties aan u mee. De werknemersorganisaties in de branche gebruiken de criteria om het RI&E-instrument te beoordelen ten behoeve van de erkenning van het instrument. Alle reden om deze lijst met criteria te gebruiken als checklist bij het opstellen van uw programma van eisen voor de ontwikkeling van uw eigen branche RI&E-instrument. Dan voldoet het instrument straks aan alle vereisten voor erkenning.

Hoe meld ik mijn branche RI&E-instrument aan bij AP-NL?

Als sociale partners in de branche hun goedkeuring aan het ontwikkelde RI&E-instrument geven, dan kunnen zij het instrument aanmelden bij Arbo Platform Nederland*. Arbo Platform Nederland* plaatst het branche RI&E-instrument op www.rie.nl en www.arbo.nl, en voorziet dit van het erkenningsicoontje . Zo kan iedereen zien dat het een **erkend** instrument is. Voor meer informatie raadpleeg de **aanmeldingsprocedure**, waarin u ook een voorbeeldbrief aantreft.

Wanneer geen erkenning

Er zijn echter ook situaties waarin het niet tot erkenning van een branche RI&E-instrument kan komen. **Hier** kunt u nagaan welke situaties dat zijn.

RI&E-toetsingsregimes voor bedrijven

Zoals al eerder is vermeld, zijn aan de erkenning van branche RI&E-instrumenten voordelen voor bedrijven in uw branche verbonden: bedrijven met maximaal 25 werknemers, die gebruik maken van het erkende instrument, hoeven hun RI&E-document nog maar 'licht' te laten toetsen (zie ook 'lichte RI&E-toets').

Er zijn overigens ook situaties waarin de RI&E-toetsing helemaal achterwege kan blijven. Dit geldt voor bedrijven waar de werkgever voor maximaal 40 uur per week personeel in dienst heeft. En in bedrijven met maximaal 25 werknemers, die een RI&E-instrument gebruiken dat sociale partners bij CAO zijn overeengekomen en dat beoordeeld is door minstens één gecertificeerd arbodeskundige. Deze bedrijven moeten uiteraard wél over een (actueel en waarheidsgetrouw) RI&E-document beschikken, want dat is een wettelijke verplichting voor alle werkgevers met personeel in dienst. In alle overige gevallen moeten bedrijven hun RI&E-document 'gewoon' laten toetsen door een arbodienst of gecertificeerd arbodeskundige.

Wilt u meer weten over toetsing van de RI&E bij bedrijven, raadpleeg dan de informatie over **RI&E-toetsingsregimes voor bedrijven**.

* of diens rechtsopvolger

STAP 3 Implementatie van het RI&E-instrument in uw branche

Wat is implementatie?

Implementatie is een verandering werkend krijgen. In dit geval betekent het dat het ontwikkelde digitale RI&E-instrument door werkgevers/werknemers wordt gebruikt en toegepast op de werkvloer. Toepassen houdt in dat de werkgever de plannen uitvoert, geregeld bijstelt, opnieuw prioriteiten stelt en daar weer mee aan de slag gaat. Pas dan is de verandering werkend: de werkgever ziet het nut ervan. En niet alleen als eenmalige activiteit. De verandering is waarneembaar, omdat het tot resultaten op de werkvloer leidt.

De rol van werkgevers(organisaties)

Verantwoordelijkheden op het gebied van arbeidsomstandigheden worden steeds meer op het niveau van de sociale partners neergelegd. Op het niveau van de bedrijven (werkgever en werknemers), maar ook op het niveau van de branche: brancheorganisaties en vakbonden. Brancheorganisaties kunnen bij de ontwikkeling en de implementatie van een RI&E-instrument een **actieve rol** spelen. Dit is niet alleen fijn voor de ondernemers, maar ook de werkgeversorganisatie zelf kan zich hiermee profileren.

Aan de slag met implementatie: tips en voorbeelden

Wat is de juiste strategie voor de implementatie van het ontwikkelde RI&E-instrument in uw branche? Voor meer informatie over verschillende mogelijke strategieën klikt u op **drie strategieën** voor de implementatie van een digitaal RI&E-instrument. Deze strategieën zijn voortgekomen uit de ervaringen van diverse brancheorganisaties en zijn gebaseerd op verschillende Ausgangssituaties. Daarnaast zijn **tips** opgenomen en treft u voorbeelden aan van implementatie-activiteiten uit de praktijk. Doe er uw voordeel mee en laat u inspireren!

STAP 4 Onderhoud en actualisatie van het branche RI&E-instrument

Ook een RI&E-instrument moet onderhouden en van tijd tot tijd geactualiseerd worden. Het is belangrijk dat sociale partners van te voren, dus al bij de ontwikkeling van het RI&E-instrument, afspraken maken over hoe dit aangepakt gaat worden.

Wat is onderhoud?

Bij onderhoud gaat het om niet ingrijpende aanpassingen in het RI&E-instrument. Voorbeelden zijn:

- Door het gebruik in de praktijk komen toch nog 'schoonheidsfoutjes' in het RI&E-instrument naar boven. Deze worden eruit gehaald.
- Naar aanleiding van opmerkingen van gebruikers wordt een stelling of een toelichting aangepast, zodat deze beter begrepen wordt.
- Nieuwe 'goede praktijken' of oplossingen komen beschikbaar en worden in het RI&E-instrument opgenomen.

Ook voor het onderhoud is het maken van heldere afspraken van belang. In de **tips voor onderhoud** kunt u vinden welke.

Wat is actualisatie?

Actualisatie betreft meer fundamentele wijzigingen in het RI&E-instrument. Bijvoorbeeld als de wetgeving verandert, of nieuwe werkprocessen en technologieën in de branche hun intrede doen met belangrijke nieuwe arbeidsrisico's, waardoor het RI&E-instrument (flink) wordt uitgebreid of qua opzet flink verandert. Hier gaat het om een geheel nieuwe versie, dus niet meer versie 1.x+1, maar versie 2.0 of 3.0. In de **tips voor actualisatie** staan hiervoor belangrijke aandachtspunten.

Actualisatie en (verlies van) erkenning

Sociale partners kunnen natuurlijk op elk moment zelf besluiten dat actualisatie van het branche RI&E-instrument gewenst is. In ieder geval moet er steeds na iedere twee jaar nagegaan worden hoe het met de actualiteit van het instrument gesteld is.

Drie maanden vóór het verloop van die tweejarige periode ontvangen de sociale partners van het Arbo Platform Nederland* een brief met verzoek na te gaan of het branche RI&E-instrument nog actueel is. De brancheorganisatie(werkgevers) en vakbond(en) laten dan in een gezamenlijke brief weten wat de stand van zaken is. Is het instrument nog actueel, dan kunnen zij de erkenning 'verlengen'. Zo niet, dan laten de sociale partners weten welke acties zij ondernemen voor actualisatie en op welke termijn deze gerealiseerd zijn.

Meer informatie over de procedure die gevolgd wordt voor de erkenning bij actualisatie van het RI&E-instrument leest u in **Actualisatie en (verlies van) erkenning**.

Uniform onderhoud of actualisatie

Het kan voorkomen dat veel (of alle) branche RI&E-instrumenten dezelfde aanpassingen moeten ondergaan, bijvoorbeeld door wetwijzigingen. Het Arbo Platform Nederland* probeert dan centraal deze aanpassingen te ontwikkelen en te realiseren. Wanneer sociale partners dergelijke aanpassingen integraal overnemen en dit schriftelijk aan het Arbo Platform Nederland* melden, is actualisatie van de erkenning niet nodig: deze loopt dan opnieuw voor twee jaar door. Het Arbo Platform Nederland* informeert sociale partners over op handen zijnde uniforme aanpassingen via www.rie.nl, maar u kunt hierover ook vragen stellen via brancheorganisaties@rie.nl.

* of diens rechtsopvolger

Handleiding voor brancheorganisaties

Tips voor de ontwikkeling, erkenning, implementatie, het onderhoud en de actualisatie van een digitaal RI&E-instrument voor uw branche

Uitgebreide informatie

STAP 1: Ontwikkeling van een digitaal branche RI&E-instrument

Tips voor het ontwikkeltraject van een branche RI&E-instrument
Aanvraagprocedure voor het Content Management Systeem van Arbo Platform Nederland
Voorbeeld van de CMS-gebruiksovereenkomst
Digitale RI&E handleiding CMS

STAP 2: Erkenning van het digitale branche RI&E-instrument

Criteria voor de erkenning van een branche RI&E-instrument
Tips voor taalgebruik in het RI&E-instrument
Erkenning en aanmeldingsprocedure
Voorbeeldbrief aanmelding
Wanneer geen erkenning
RI&E-toetsingsregimes voor bedrijven

STAP 3: Implementatie van het RI&E-instrument in uw branche

Implementatie van het RI&E-instrument
De rol van werkgevers(organisaties)
Drie strategieën voor implementatie
Tips en voorbeelden bij implementatie

STAP 4: Onderhoud en actualisatie van het branche RI&E-instrument

Tips voor onderhoud
Tips voor actualisatie
Actualisatie en (verlies van) erkenning

Begrippen

Erkenning van het branche RI&E-instrument
Lichte RI&E-toets
Plan van Aanpak
RI&E

Belangrijke links

www.rie.nl
www.brancheorganisaties.rie.nl
www.arbo.nl
www.szw.nl
www.arbobondgenoten.nl
www.arbo.mkb.nl

Colofon

Colofon

Disclaimer

http://www.arbo.nl/disclaimer_nl.stm

Colofon

In 2004 en 2005 heeft het Arbo Platform Nederland actief de ontwikkeling van digitale branchespecifieke RI&E-instrumenten gestimuleerd. Met de bedoeling de drempel voor bedrijven om actief arbobeleid te voeren aanzienlijk te verlagen. De samenwerking met brancheorganisaties, werknemersorganisaties, bedrijven en arbodiensten, heeft er mede toe geleid dat er circa 150 digitale branche RI&E-instrumenten op www.rie.nl staan, waarvan 95 erkende instrumenten.

Om de impact en het rendement van deze inspanningen verder te vergroten, heeft het Arbo Platform Nederland in 2006 nog een aantal aanvullende activiteiten uitgevoerd binnen haar Speerpuntproject Implementatie. De kennis en ervaringen uit dit speerpuntproject zijn in deze handleiding verwerkt met het doel brancheorganisaties (werkgevers- en werknemersorganisaties) te enthousiasmeren en te ondersteunen in de ontwikkeling, erkenning, implementatie en het onderhoud van een digitaal RI&E-instrument voor hun eigen branche.

Samenstelling handleiding:

Bureau Arbo Platform Nederland:

Kristin ten Have	kristin.tenhave@tno.nl
eindredactie	
Fenny Michel	fenny.michel@tno.nl
Sonja Nossent	sonja.nossent@tno.nl
Maaïke Weyers	maaike.weyers@tno.nl
Hans van der Borgh	hans.vanderborgh@tno.nl

Met de bijdragen van:

Sociale partners:

AWVN	Joyce Schaeffer
MKB Nederland	Ingrid Larmoyeur
Vakcentrale FNV	Rik van Steenberghe
FNV Bondgenoten	Hester Konijnenburg
Vakcentrale MHP	Paul van Kruining
Vakcentrale CNV	Arie Woltmeijer

Ministerie van SZW:

André Marcet

Met dank aan:

Brancheorganisaties:

Productschap Vis	Gert van Yperen
Productschap Diervoeder	Manou van der Meulen
Sociaal Fonds Taxi	Ruud de Haan
Sociaal Fonds Taxi	Peer Vos
BGZ Wegvervoer	Nicole Wolters
Centrale Branchevereniging Wonen	Paul Busker

Deskundigen:

Nationaal Forum	Wiet Baggen
Arboprofessionals	
Achmea Arbo	John Peters
Commit	Paul Bloemen
ArboDuo	Jos Toes
Stigas	Peter Tamsma
ArboNed Keur Company	Paul van Strien
Dexis Arbeid	Mark Fleuren
Salentijnconsult	Josje Salentijn
Academie voor Medezeggenschap	Jet Linssen
Ergovisie	Mirjam van der Kooij
op persoonlijke titel	Brenda de Jong
op persoonlijke titel	Jan Popma
Arbodesk	Michiel Ridder
Boaborea	Johan Bruining
Namens vier beroepsverenigingen van kerndeskundigen	Huib Arts

* of diens rechtsopvolger